

De impact van corona op de sector WO2

De afgelopen maanden zijn we als samenleving geconfronteerd met het coronavirus met als dieptepunt de 'intelligente' lockdown. Dit heeft een enorme impact gehad op de sector van herdenken, vieren, herinneren en de oorlogs- en verzetsmusea. Het opvangen van de eerste golf bestond vooral uit het afgelasten van herdenkingen, activiteiten, bijeenkomsten en het sluiten van de musea. Slechts een aantal herdenkingen, waaronder de Nationale Herdenking op de Dam op 4 mei, de Slavernijherdenking en Veteranendag zijn zonder publiek en met slechts enkele genodigden doorgegaan. De herdenkingen zijn als evenement omgevormd tot televisie-uitzendingen of live-streams. Inmiddels is er gelukkig weer meer mogelijk, maar de impact op de lange termijn is nog nauwelijks doordacht op zijn consequenties.

Het is de vraag of grote bijeenkomsten met niet geregistreerde bezoekers, zoals op een herdenking of op de bevrijdingsfestival nog wel mogelijk zijn. Een Nationale Herdenking met b.v. maximaal 5.000 bezoekers registreren en controleren is een hele nieuwe productionele opgave. Een bevrijdingsfestival heeft een bepaalde massa nodig om omzet te kunnen maken. Als dat niet mogelijk is, valt de financiële bodem onder de festivals vandaan. Dat geldt ook voor diverse musea. Zelfs ons nationaal symbool Het Anne Frank Huis heeft een bepaald volume nodig om financieel gezond te blijven. De inkomsten zullen fors minder worden en dat zal weer ten koste gaan van de educatieve projecten die worden uitgevoerd. Bovendien is niet uit te sluiten dat sommige musea na een bepaalde periode het toch niet kunnen bolwerken en de deuren moeten sluiten. Een force reorganisatie binnen de hele sector is te verwachten.

Naast de financiële gevolgen zijn er ook juridische implicaties. Het boeken van sprekers of artiesten, inhuren van apparatuur en beeldschermen, afspraken met leveranciers, e.d. zijn sterk aan het veranderen. Iedereen probeert zijn eigen risico te minimaliseren. Annulering wordt vrijwel onmogelijk zonder de eventueel gemaakte kosten te betalen.

Rol van de overheid

De rijksoverheid heeft de eerste klap opgevangen door financiële steun toe te zeggen. Wellicht zullen aanvullende steunmaatregelen volgen. Daarmee is de eerste klap opgevangen. Maar er zullen nieuwe werkwijzen en verdienmodellen moeten worden ontwikkeld. Deze innovatie heeft ook positieve kanten. Het digitaal werken of het digitaal lesgeven heeft een blijvende invloed op ons leven. De WO2 sector zal zich daartoe moeten verhouden.

Naast financiële steun is er mijn inziens ook behoefte aan andere vormen van ondersteuning. Op dit moment is iedereen zelf het wiel aan het uitvinden. Begrijpelijk want het overleven van de eigen organisatie staat centraal. Maar door ervaringen en expertise te bundelen, goede advisering en service te bieden zal de sector meer kans maken om gezond uit deze crisis te komen.

Drie scenario's

Er zijn voor zover ik het nu kan overzien drie scenario's te bedenken die een antwoord geven over de bovengenoemde situatie.

1. Adviescommissie

Het ministerie stelt een adviescommissie in om de impact van het coronavirus op de WO2 sector in kaart te brengen. Op basis van deze adviezen kunnen aanvullende maatregelen worden genomen en kan er nieuwe beleid worden geformuleerd. Een ietwat Haagse oplossing, maar kan wel informatie opleveren om vervolgens mee aan de slag te gaan. VWS of Platform WO2 kunnen opdrachtgever zijn van deze adviescommissie.

2. Landelijk servicepunt

Het ministerie installeert een landelijke servicepunt met als opdracht de WO2 sector met raad en daad bij te staan om de impact van het coronavirus op te vangen. Dit is heel erg hands-on en oplossingsgericht. Werkende weg zullen problemen in kaart worden gebracht en op de juiste plaats moeten worden besproken. Soms zal dat zijn bij de directie en besturen van de instellingen, maar soms ook bij de diverse overheden. Dit servicepunt kan onderbracht worden bij één van de landelijke instellingen, zoals het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de Samenwerkende Musea (SMH) of bij het Platform tweede wereldoorlog.

3. Corona-commissaris / Innovatie-manager

Het ministerie benoemt een functionaris die de opdracht krijgt de sector toekomstbestendig te maken voor het post-coronatijdperk. Financiële of andere vormen van ondersteuning worden verbonden met innovatie afspraken. Meer samenwerking, meer gezamenlijke productontwikkeling, grotere bestuurlijke en organisatorisch slagkracht zijn nodig om de sector gezond te houden. Een dergelijke functionaris kan alleen maar succesvol zijn op basis van het gezag en legitimering van de rijksoverheid.

(10)(2e)

10 juli 2020